

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrta leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrta leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. maja 1872.

O b s e g: Rasglas gospodarjem na planinah, kateri zboljšajo svoje posestvo po poduku, v knjižici „Zboljšanje gospodarstva na planinah“ danem. — Dvanajst glavnih pravil umnega poljedelstva. (Dalje.) — Kali (vodnjaki) na Krasu. — Deželna kmetijska šola v Gorici. — Potopisni listi slovenskega učitelja svojemu pobratimu. — Slovensko slovstvo. — Slovenci pred sodbo dr. Klunovo. — Pojasnilo. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas gospodarjem na planinah,

kteri zboljšajo svoje posestvo po poduku, v knjižici „Zboljšanje gospodarstva na planinah“ danem.

Gospodarji! slavno c. k. ministerstvo kmetijstva je v dokaz tega, da djansko hoče na pomoč biti umnim planincem, še 16. dne rožnika 1870. leta poslalo 1000 gold. družbi kmetijski, z zaukazom, naj jih kot darila (premije) razdeli med take posestnike, ki na planinah izgledno gospodarijo.

Podpisani odbor, poznavši stan planinski naše dežele, je lepo to pripomoč radostno sprejel, vendar za potrebno spoznal, da se našim planincem poprej poduk v roke dá, kaj naj počnó, da se zboljša planinstvo. Prosil je tedaj c. k. ministerstvo kmetijstva, naj družbi blagovoljno pripomore, da v domačem jeziku knjižico na svetlo dá po izvrstni nemški Trientelnovi osnovano, ter jo brezplačno razdeli po deželi.

Po mnogih zadržkih je zdaj ta knjižica, lepo po domače spisana, v vaših rokah.

Berite jo marljivo, in ki ste jo enkrat prebrali, berite jo še enkrat in dvakrat, in začnite po tem popravljati gospodarstvo na planinah.

Ko pa ste po tem poduku kaj zdatnega dobro pre naredili, smete gotovi biti, da dobite tudi darilo po 50 do 100 gold., ker omenjenih 1000 gold. je namenjeno za to, da se za premije razdelijo takim, kateri

1) svét očedijo groblja, gruš, grmovja in krivenčastega lesá, in to najmanj na 5 oralih (johih) skupaj ležeče zemlje;

2) kateri napravijo dobre hleve za živino na planini svoji;

3) kateri svinjsko pašo (pašo prešičev) ali popolnoma odpravijo ali jo vsaj na majhen okraj omejijo;

4) kateri iz mleka delajo dober sir, in

5) kateri močvirni svet na suho denejo.

Časa, do kterege naj se za premijo oglasi tak, ki je po eni ali drugi ravno imenovanih potov zboljšal planinstvo svoje, podpisani odbor ne more prav na tanko do tega ali unega dneva odločiti, ker utegne leto in dan preteči, da more gospodar to in uno dognati; vendar misli odbor, da do sv. Mihela prihodnjega leta 1873. more že vsak gospodar stopiti vsaj z oglasom do podpisanega odbora, ki bode potem po zvedenih možéh preiskati dal to, kar je gospodar kmetijski družbi

naznanil, potem pa, če je dobro storjeno, kar je storil, premijo mu odločil.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 1. sušca 1872.

Dvanajst glavnih pravil umnega poljedelstva.

Spisal Franjo Kuralt.

(Dalje.)

VII.

Vsak gospodar naj ima le toliko živine, kolikor je dobro hraniti more.

Velika napaka mnogih gospodarjev je ta, da imajo več živine v hlevu, kakor pa za njo potrebne klaje. Srečnega se štejejo, da imajo le mnogo répov v hlevu, naj so debeli ali suhi, samo da so! Oni ne pomislijo tega, da slabo rejena živina ne dá družega, kakor mnogo dela, slab gnoj in nič dobička. Oni ne verjamejo, da bi jim donášalo več dobička ena dobro rejena živina kakor dvoje slabih in mršavih pokvek.

Kakor človek zaostane v svoji rasti, ako nima v mladosti potrebne hrane in postrežbe, ravno tako je tudi pri živini. Kdor živino slabo redí, malo more ž njo delati, in dobiček gré rakom žvižgat.

Potreba prva je tedaj, živino dobro rediti. Dobra izreja pa obstaja v dobri klaji, dobri vodi, zdravem zraku in dovoljni postrežbi. To so najglavniše zahteve za vzdrževanje in izrejo živinsko.

Kakor pa vsem ljudem ne teknejo vse jedi enako, in se eni raje s tem, drugi raje z drugim hranijo, ravno tako skrbela je narava za živino, da se tudi ona razlikuje druga od druge v različnosti hrane.

Zatoraj je treba živinorejcu kakor poljedelcu dobro prevdariti, kakošne rastline so njegovi zemlji, njegovemu podnebjju najbolj primerne, kakošno živino si bo mogel s pridelanimi rastlinami rediti in koliko.

Jako važno je, da si poljedelec točno preračuna, koliko živine da naj ima, da mu bo dala dobiček, ne pa zgube.

Da si pa more to preračunati, treba je, da vsak živinorejec vé, koliko vsaka živina leto in dan hrane (klaje) potrebuje.

Skušnje slavnih živinorejcev nas učé, koliko ena živina na dan preživilne hrane potrebuje, to je take, ki živino samo pri življenji obdrži; — učé nas pa tudi, koliko pridelovalne hrane se mora eni živini dati, da se jej nadomesti zgubljená moč, da debelí, da mesa, špeha, mleka itd. in potem poljedelcu ali živinorejcu dobička daje.